

Izlazi svakog utorka i petka
o podne.

Nedeljski dopisi se vrâcaju,
nepodpisani netiskaju, a ne-
frankirani neprimaju.

Predplata i postarinom stoji:
12 K za obče, 6 K za seljake, 3 — na
ili K 6 — edn. 3 — na
pol godine.

Izvan carevine više postarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, voli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici
Giulia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svaka sviaki dan
od 11—12 sati prve podne.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Cekovnog radnog br. 847.849. Tel. tiskare br. 38. Slogom rastu male stvari, a nesloga sve polcvati. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepo Gjivčić. — U nakladi tiskare J. Krimović i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sazov sabora.

Ovaj put je sabor istarski bio sazvan, vrlo praktično, na američanski. Na prvom mjestu službenoga glasila vlade tršćanske, u listu „L'osservatore triestino“ od 19. tek., kojega resi dvoglavi austrijski orao, tiskalo se, u službenom dielu cesarskog patent od 16. jula 1900. (u talijanskom jeziku) s kojim se saziva sabor za dan 23. jula 1900. u Kopar.

U istom službenom dielu službenoga lista, odmah nakon cesarskog patentia, bez ikakve opazke, tiskan je sledeći:

„Avviso — invito“, takodjer u talijanskom jeziku: „Sa cesarskim patentom 16. tek. sazvan je pokrajinski sabor istarski na redovito svoje godišnje zasedanje za dan 23. tek. u Kopar.“

Tato podpisano urice I. sjednicu na podne rečenog dana u njekadašnjoj crkvi sv. Klare sa siedecim dnevnim redom:

1. Otvor zasedanja.

2. Izbor 2 tajnika.

3. Prihvjeta.

Poreč, 17. jula 1900.

Od predsjedništva istarskog pokrajinskog sabora.

Pokrajinski kapetan:

Dr. Campitelli.

Sleđi nakon toga „Imenik za- stupnika“, gdje su navedeni svi istar-

ski zemaljski zastupnici po imenu, zastupnike u njihovom materinjem jeziku, u jeziku većine pučanstva Istre. Nu smije li i vlasta da radi poput istarskoga kapetana?

„L'osservatore triestino“ je vladin organ. Proti vladinoj volji nedodje u nj ni slovec. Pak ćemo vidimo, da je na uvdovom mjestu, u službenom dielu odštampan cesarski patent u talijanskom prevodu. Preveden je službeno: taj patent iz njemačkoga originala na talijanski, a u hrvatskini. Vlasta je tunc opet pokazala, koliko je ovo do nade odne jednakopravnosti u Primorju! Vlasta je tunc održala dosadašnji ekskluzivistični postupak junte i saborskog predsjedništva!

Hrvatski jezik — a potom i hrvatski narod — bio je prezren od zemaljskoga kapetana — i od visoke vlade.

Sada su naši zastupnici na cistu. Iskustvo ih je naučilo, što imaju očekivati od nasilnoga protivnika u saboru. Znaju, koliko će ih predsjedništvo zaštiti pred tim protivnikom. A evo konacno primise nedvojben tunac vladinog misljenja. Sad znaju čemu se imaju i od nje nadati.

Hoće li sa svim tim u sabor?

To su fakta, a sve one medene riječi, kojima su mogovarali, u Beču i Trstu nose zastupnike, da udju u sabor, bile su ovim faktom demeniranme. Sva sladka obćenja nisu bila drugo nego puste diplomatičke mreže, splaćene da obrnjate, da poluće časoviti uspjeh na naš trošak.

Zemaljski kapetan je Talijan i strančar, njegova politika je, da mi neostojimo, da hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri za slavnu juntu i zemaljski sabor nema. Nije nikakvo čudo, da taj zagrijeni stručar ne poznaje u svom pozivu hrvatskoga jezika, i nepoziva hrvatsko-slovenske

bude ča pitat, — nego to se razume — ono, ca me se bude pitalo, valja da bude vavak pametno i šerio, zač drugačije ja neću odgovarati. Za to neka mi oprosti moj srdačni, kolega, ki va „Piccolo“ pačuharije piše — a pravo za pravo, celi „Piccolo“ mi, nis, drugo, nego, jedna vela pačuharija, ka se dva puta na dan stampuje — ma ja se ne bi bilo dostopalo, va moje pačuharije stavljat oni peteguleći, kakov je „Piccolo“, „Korespondenca, aperta“, velika je komoditati. Pitajte, ca god čete redakture od „Piccolo“, on će vam valje odgovorit. Ma svaku, i novinu sivu, tako sam neki dan čital va tem ističem, foje, kako neka ženska pila, da je come se mazza, i pulisi, i perčeh che essa no poli, i ver, come che, ghe, pizza. A „Piccolo“ moj je valje odgovorit. La ali čapi i pulizi, po la li, mazzi colle, ong e. Vidite, ona ženska je lepo malo manj prešla spandat doznaču od „Piccolo“, kako će od suda napred bili ubijati. A tegu čete va „Piccolo“, čitat svaki dan, kolikogod čete. A tako cu od suda napred, i ja delat — i ja, cu, odpret veliku, „Korespondenca a pertu“, va koj cu svakemu odgovorat, ki god me

u Europi, i priobčili jih odmah dotičnim vladama, kod kojih su akreditirani.

Mnogo se nerjeruje tim glasovima, jer dolaze iz kineskoga izvora. Moglo bi biti, da tako javljaju samo zato, da evropske vlasti odtegnu naoružavanjem i slijanjem vojske, da se međulim oni dolivo priprave.

I američanska vlast dobila je izvrsni viesci iz Kine. Popitala se naime za svoga poslanika Kongera, pak je od njega dobiti sifirani depesu, u kojoj veli, da je još na životu, i u da se nalazi u engleskom poslanstvu, sa drugimi, gdje nepreslano odbijaju navale boksera. Ovi da pale na poslanstvo iz puška i topova.

U bitnosti su obe viesci slične. I hrvatski kinezke vlade i hrvatski američanski poslanika potvrđuju, da nisu još smaknuti naši lani, nego da su na životu. Razlikuju se u tomu, što kinezki hrvatski vlasti, i na sijernu mjestu, pod zaštitom cesara; američanski hrvatski vlasti, da su obsjedeni i da se tuku.

U Americi vjeruju, da je istinit hrvatski njihov, koji je napisan sa brojkama, značenje kojih je poznato samo njihovom ministarstvu.

Dao Bog, da bude istinjito i da se naši požure, da ih spase.

Okolo Tjentšina je sada mir, jer su savezne vojske posve razpriele kinesko-bokserke čete. Dvadesetak hiljada naših četa, da se spremu sada po drugi put prema Pekingu.

Medutim su i ruske čete potučile i lep uspjeli i pobedile kinezke čete na sibirskoj granici. Ove su se spravljale na grad Blagovještenik, kod kojega se sada zida velika sibirsko željezница. Nu Rusi su ih napali takovom silom i hitrom, da ih je do 2000 osloilo na bojnom polju, a ostalo se razbijalo ranjeno i izbijeno. Rusi je malo poginuto.

Te viesci su dobili poslanici kineski putujući u puli vas za baji 8, 72, 30, 11 — lepi mestar!

Vidite na. Od svega, ta sam mi ja napisal, ki razume da? Nijedan, nego samo ja i on. A tako i trebe — osobito kada se govori o delikatnih stvarima, ke se tici mojega prijatelju g. Kogom i. A on ima puno takovih delikatnih stvari....

Sada ćemo na kräce. Ja cu samo odgovorat;

G. Jeletić. Vi me pišate, da ako je već bil kadogak kakov podesu, ki je imel toliko moći, koliko je imate vi? Bi je, kako ne! I va Beč je bil jedan. Kada ni ono otel govoriti potvrdit dotor Lužer a za bečkoga podesu, zbrali su mesto njega nekoga Stroba, ki ju imel od prilikе toliko moći, koliko i vi sada. On se je zval Stroba, a Nemci su ga zvali Stromann, a loće reć — „omo“.

Unassiduo. (Ovako „Piccolo“.) Vi me pišate, na keli fundamentalih je lovranška predstavljana zbrala one cittadi onorarie? To je bilo ovako:

Jednego su zbrali: per i meriti del

patre, drugega: per i meriti del ono, trećega: per i meriti del bizon, četvrtoga: per i meriti del santiola, petega: per i meriti dell' sua bajla, a šestoga: per i meriti del defonto secondo eugino del cognato dello zio della sua madre vedova. Na, tu su vam svi meriti, sporadi keh su naši lovranški Fiorentinci zbrali svoje cittadi onorarie. Skužajte, ako je malo tih meriti.

Podlistak.

Lovranske pačuharije.

Ved je puno vremena, da me mnogi moji prijatelji na križ stavljaju, da bin i vela pačuharijalj odpr onaku. Korespondencu apertu, kakou ono ima židovski „Piccolo“ s Trsta, i va istinu onaku. Korespondencu apertu, velika je komoditati. Pitajte, ca god čete redakture od „Piccolo“, on će vam valje odgovorit. Ma svaku, i novinu sivu, tako sam neki dan čital va tem ističem, foje, kako neka ženska pila, da je come se mazza, i pulisi, i perčeh che essa no poli, i ver, come che, ghe, pizza. A „Piccolo“ moj je valje odgovorit. La ali čapi i pulizi, po la li, mazzi colle, ong e. Vidite, ona ženska je lepo malo manj prešla spandat doznaču od „Piccolo“, kako će od suda napred bili ubijati. A tegu čete va „Piccolo“, čitat svaki dan, kolikogod čete. A tako cu od suda napred, i ja delat — i ja, cu, odpret veliku, „Korespondenca a pertu“, va koj cu svakemu odgovorat, ki god me

Cas na čas odjedriće put Kine naše ladje „Elizabeta“ i „Aspern“. Na posjednjem je i austrijski poslanik u Pekinu, koji se nalazio prije bune na dopastu u Beču, te se sada vraća na svoje mjesto.

Marija Terezija je prispijela u Singapor, a od tuda će u Hongkong. U Hongkong učeće stići „Elizabeta“ i „Aspern“. Na ovim brodovima nalazi se evet mladost naših hrvatskih obala i mnogo naših osobnih prijatelja i znanaca. Među ostalim ukrenak je i vredni naš rödoljub dr. Emil Dumić, kapelan vojne mornarice. Svi mi želimo srećan put i brzi povratak u zdravlju i veselju.

DOPISI.

Iz Kastva. (Sjednica občinskog zastupstva). Dne 18. t. m. obdržavalo je občinsko zastupstvo redovitu sjednicu, pod predsjedanjem obč. glavarja Kazimira Jelušića. Nek budu ovdje spomenuti samo njeke predmeti, koji bi jahu priobčeni, odnosno o kojih se je razpravljalo. Priprave za izbore su u podpunom toku. Glavarstvo, savjesno kao u sveću i vazdu, dalo je dozvolom finansijskim oblasti pregledati pronađene zbiljeve od lanojske godine u poreznom stanju, te prema tomu dalo uredili izborne liste. Ove se već prepisuju, da budu mogli izložene biti.

Podporom c. kr. vlade, koju su izjavili u Beču naši zastupnici, popravilo se je po cijeloj Kastavčini cesta i putevi i dalo u obće javnim radnjama zasluge onim, koji ju žele i potrebuju. C. kr. vlada doznačila je od mala i drugu polovicu svoje podpore, te dozvola još jednu manju podporu. Načrti za gradnju bili su po oblasti odobreni. Predstavnici istih oblasti kako su se povoljno izrazili o postupku občinskoga glavarstva tom predmetu. Od zemaljske autonome oblasti nejma podpore. Občinsko zastupstvo odobrilo je sve dosadaće radnje i ovlastilo občinsko glavarstvo, da ujedno sa občinskim odborom dade provesti i druge radnje, koliko dođeće podpora.

Zastupstvo je odobrilo kupoprodaju ugovora sa javnim c. kr. bilježnikom Puotićem za komad zemljišta, što se ga je trebalo za popravak ceste na Tielićevoj rebi.

Odobrilo je takodjer pôrošak za provedeno zasipanje občinskoga zemljista iz pred novoga zida na pristavci i za provođenje potoka Recine u Klanici; Klanici je tako tim poljepšana i okorišćena.

Občinskim blagajnikom bi imenovan Riko Stipković, a županom na Liscu Antonu Isku br. 18. Oboje imenovanje je

G. Minjinjanji. Sekundo, kako se zame. Zač ako njoj vi i niste obećali, da ćete ju ozneniti, vi ste za svem tem kontravencione. Za deča se pak morate skribeti na svaki način, i to ne samo do 12. leta, nego i dalje: drugaciji su zakoni sada. A ja, ne bilo vam se inicijativat. Nego vi drugi se sebej vavek držite one talijanske: creseete e molte plicative, pa onputa: kia bu abū, a brižni komuni neka se skrbe za zapušćenu mulariju.

Nekem i materam: Vi mi se tužite, da ča deca deljevaju zada Turnića. A ja ću vam reći, da sve čagod deluju, sve premalo delaju, kontra onemu, ča vide, ne od vas — Bože sačuvaj — mo od nekih drugih, ki su postavni, da im davaju dobar izgled. A kada, neki, ki su postavni, da deci davaju dobar izgled, deluju ale su delali škandali zada kapelice, deca misle, da zač ne bi i oni delali to isto i zada Turnića! Nego svakako ih čuvnjite vi, ako neće drugi, zač joj li ga mestu, kade se deca već za rana kvare. I ja mislim, anzi sam siguran, da bi bolje bilo, da ih date va hrvatsku školu. Bog! Pozdravite doma!

uzsledilo uslijed zahvaljujućih njihovih Hrušiću, da drugi dan opravi sveti blagoslov novih zvonova.

Razpravljalo se je redovito, mirno i doslovanstveno, kao uviek.

Iz Hrušice, občina Podgrad u Istri, pise nam prijatelj: Već je bilo u ovom listu javljeno, da si se vršili občinski izbori u nojećem redu i miru, jer nepristojitelj se niti pokazao nije. U ponedjeljak dne 9. jula izabrani bjaše načelnikom ove občine g. Slavoj Jenko, na veliku radost naroda. Bog do, da bude još puno godina našim načelnikom!! Ali ne smo da smo ovaj prošli tjedan ponovno izabrali načelnika, nego mi smo imali u našoj župi t. j. u Hrušici i riedku crkvenu svećnost u nedjelju dne 15. jula t. g. t. j. blagoslov novih zvonova.

Već puno godina puknuo je najmanji zvon, pred nekoliko vremena razbio se još više, tako, da već nije bilo za poslušati zvonenje s njim; on je doslužio, jer je služio ovaj župi 271 godinu. Ta je najviše bilo veleslužno našega g. župnika-dekana Antuna Rogaća, koji je zato nastojao, da se nabavi novo zvon. Buduće i srednji zvon već bio star 231 god., a veliki od 21 cent. imade danas 42 god. iz tvornice g. Maxa Samassa iz Ljubljane, nastojao je veleći, g. dekan, da zajedno se nabavi i srednji zvon iz Ljubljane, da bude melodija skladna i liepa... No da je u tom poslu g. dekan kojegod nemilu morao čuti i progutati, nije potreba, da pišem. Ali to sve nije prestrašilo našega skrbnoga župnika; radio je i sakupljao novac, dokle nije bilo odlučeno poslati stara zvona u Ljubljani, što se dogodilo dne 15. junija o. g. Hyala Bogu, dne 14. jula imali smo već nove na postoji. Kozina-Herpelje. Kako je veselo narod pošao po zvono, vidite iz toga, da makar je sada veliko djelo okolo sienja, ipak nitko nije žao izgubiti jedan dan radnje. Omladina liepe obučena, napose djevojke u belom, okitene cvjetom i sa svecima posle su jednu uru hoda sa svojim g. kapelanom Ivanom Kantu u susret novim zvonovom. Strešjanje mužara njavilo je, da obchod bila se Hrušići. Velikim zvonom se zvono, da i medju narodom bude uviek vlađala sloga u ovoj župi i občini. Svim prijateljim zahvaljujemo, iz svega srca, da su se potrudili amo; na prvom mjestu presvetlom biskupu i svim ostalim svecima. Veleslužnom, g. dekanu Rogaću čestitamo, sto je uspio i sto zvoni imaju tako dobar glas; da Bog, da bi dugi medju nama poslušao milo zvonenje naših zvonova. Isto tako želimo mu dobro zdravje, da bi čim prije mogao ustanoviti župniju u Hrušici. Mlakarsku zadrugu.

Bog do dobar napredak!

Hrušićan.

Razne vesti.

Političke:

Hrvatski i slovenski zemaljski zastupnici, istarski zborovali su dne 7. t. m. u Opatiji i zaključili stupiti u zemaljski sabor.

Gospa Marjetina: Vi mi se tužite, da vam i neotećuće beži zajik na hrvatski, kada z mužem gorovite. Ča ćete novi — ja vam ne morem pomoći, zajik neće nego na skribinu. Ale ne samo s mužem, nego i kada gorovite s malom Adicom, vam beži zajik na hrvatski, tako sam vasi heki dan eul, kade ste minju bušnula i rekla, njoj: — A da' mi i ja, e or mijo, — srdačno mese moje. Čuvajte se od sada napred. Ljudi božaji, ča bi od vas bilo, da vam se po kakovo nesreće znaku navadi hrvatski!!! Bog te očuvaj! Pozdravite Kenića.

Jednemu čoveku iz Svetog Franjiška: Vi mi se tužite, da vam je mali već sedam let, va škole, pak da se ni navadil ni stvarčice. Huje vam budi, koliko puti sam vam gorovil, da znimate otroka s talijanske školi, pak da ga zapisite na hrvatsku, ma vi me niste otel poslušati, nego ste mi vavek gorovil, da tako te gospodin Zabrija, da mali bude va talijanskoj školi. No benj — sad imate tovratu — sada neka mu Zagabrija zatuce va glayu potreblju mudrost i znanje. Dobro vam stoji. — Ma ni mane za vas, nego

Hrušiću, da drugi dan opravi sveti blagoslov novih zvonova.

Buduću su bila djeca pripravna za prvu svetu pričest, naši dusobrznici oduševi, da bude 15. t. j. isti dan kada budu zvoni blagosloveni i prvo pričestenje. On 6 sati u jutro posao je presvetili biskup u crkvu praćen od 58 djece pripravne za prvu sv. pričest. Ganuljiv bijaše prizor, kad je medju sv. misom držao prekriveni biskup govor djeći; mnogi su na glas plakali. Stalan sam da će to biti onoj djeći do smrti najljepša spomena!

Na 9 sati je pošao presvetili g. biskup opet u crkvu; da u kratkom času opravi sveti blagoslov zvonova. Prevećen držao je sam veleći g. dekan, u koj je razložio važnost zvonova, kada i kako opominjavaju zvoni kršćane u pobožnosti. Zatim je slijedila pjevana sv. misa uz asistenciju mnogih svećenika; sv. misi pjevao je velećeni g. Dr. Ljudevit Ćiković, biskupski kanecelar u Trstu. Po sv. misi posao je obliod iz crkve k novim zvonovom i osim presvetlog biskupa i g. Dr. Ćikovića i domaćih svećenika, dosli su našu svećanstvo i nosu radost, povećati i slijedeci susjedni svećenici: g. Juraj Dolzan, župnik iz Vodic; g. Josip Velharticky, župnik u Jelšanah; g. Franjo Rýšlavý, župnik na Munih; g. Ignacij Počivalšnik, kapelan u Sliviju; g. Rajmund Logar, kapelan na Pregarjah; g. Josip Strnad, kapelan u Podgradu. Prisutstvovao je svećanstvo mnogo pobožnog naroda, koji je pomnivo pratilo sveti čin, koji se riedko vidi.

Popodne podigose zvone u zvonik

To su naznali ministru predsjedniku sa izrazom nade, da će biti zadovoljeno pravici barem u najskromnijim granicama.

Neposredno pred otvorenjem sabora u nedjelju, sastali su se spomenuti zastupnici u Kozini, te isti dan večer opet u Trstu na dogovor.

U ponedjeljak u jutro razpravljali su opet u Trstu, i na temelju raznih dokaza, te i s toga, što niti poziva nisu primili, uvijelji su, da im je c. k. vlast u podpunom sporazumljenu sa predsjednikom zemaljskoga sabora, tim vjernim članom saborske vjeline, podpuno prezrela i najskromnije zahtjeve.

Zato su promjenili svoju odлуку od 7. t. m. i odlučili neći za sada u zemaljski sabor, i to tako dugo ne, dokle se vlast bude držala svoga stanovišta.

Austro-Ugarska. Nakon putovanja ministra predsjednika na carski dvor u Isel, kolaju glasovi, da se ministarstvo nije moglo složiti ni za namjenu jezikovnog zakona i novoga poslovnika u carevinskom vjeću ni za razput loga vjeća. Ministarstvo da se još uviek nadja, da će zadobiti Njene lievičare za jezikovni zakon, a kad se to obistini, tada da će sastaviti novu vjećinu u carevinskom vjeću, sastojecu od umjerenih stranaka.

Na pisane njemačko-konservativne novine o mogućem oživotvorenu bivše većine carevinskoga vjeća, odgovarao je Bog do, da i medju narodom bude uviek vlađala sloga u ovoj župi i občini. Svim prijateljim zahvaljujemo, iz svega srca, da su se potrudili amo; na prvom mjestu presvetlom biskupu i svim ostalim svecima. Veleslužnom, g. dekanu Rogaću čestitamo, sto je uspio i sto zvoni imaju tako dobar glas; da Bog, da bi dugi medju nama poslušao milo zvonenje naših zvonova. Isto tako želimo mu dobro zdravje, da bi čim prije mogao ustanoviti župniju u Hrušici. Mlakarsku zadrugu.

Bog do dobar napredak!

Njenci liberalci podišli se u nazorili, kako da se suprostave proti osnovi ministra predsjednika, da upozovati parlamentarno djelovanje. Niemi liberalci u Moravskoj izjavile su na posjednjem sastanku u Brnu najstrojije proti sadasnjoj vlasti i njezinim jezikovnim osnovam.

Glasilo njemačkog ustavovjernog veljeleposjeda piše nasuprot mnogo unjere-

pak da su vam ga Talijani pojili. Sada se tužite, ma se niste onputa tužili, kada ste imali davali prokur za volacioni. Dobro vam stoji — bilo vam mane poslužat, pak bimo se benj pomalo oslobođili od te kugi talijanske.

G. Borina: Kada je stari kument, — mora biti i celo svet. A kako je on drugi salutar? po vratih ale po poštene? Kako je da je, stari se nima zač jedit. Ter mu ni nis slobom zel, a pustil mi je budi da.

G. Pikanova: Pitate me, da ako vi smete hojevat zadnje kapelice? Bote moj, zač ne? Ter su vam i papa hojevali tamu leta i leta. E, kolike memorije! Pitajte malo papu — che gioia! che felicità! Dunke i vi ćete, da delete kako i papu! I pravo je, zač jabuka ne pada nikada dugo od svojega debla? Nego gledajte, da se prvo popitate puli papi, ako te vam oni dopostit, da hojevate tamu. Morda njim kapelica još rabi — ter su hvala Bogu još kako je lepi i zdravi. Dunque atenzion, da vas ne bi papa tužili za turbato posesso.

Barba Tončić:

nije, nego li se je u Bišće na sastanku govorilo. Ovo glasilo kaže, da je već to dobar znak, što će ministarstvo nije pošlu u pogledu jezikovih osnova i namirnica novoga pravilnika § 14. Ono, da stoji na stanovistu, da mu valja između stranaka i naroda posredovati, nipošto još veći razlog praviti. Ministarstvo da neće vladati proti Niemcu, što smo mi uvek izističali, poznavajući težnje i osnovu svih austrijskih vlasti.

Ministarstvo Koerberovo, da ne želi za sada ničim uznenimiravati državljanje, jer hoće, da prodje mimo 70 godišnjica cara i kralja Franu Josipa I., koju će slaviti 18. augusta t. g. Nakon proslave rođendana Njeg. Veličanstva, da će vlasti kušati, da sastavi novu većinu i da sazove carevinako veće.

Staročeško glasilo, prazka „Politik“ piše, da će ministar predsjednik Dr. Koerber do male stupiti u dogovor sa kolovodjama i privaci većih stranaka i klubova, te da će im prioblaći predloge, koje mu je tu skoro vladar u Istu odobrio, i kojima se ide za tim, da se sposobi za rad carevinsko veće.

Prvak njemačke katoličko-pučke stranke Dr. Ebenhoš piše u svojem glasili, da se bišvi desnicu može uspostaviti, ako: 1. Česi napuste obstrukciju i tako se dozvoli državne potrebe; 2. ako se u carevinakom veću dorveli razpravu i zaključak vrhu jezikovnih osnova; 3. ako se priznade faktični oblikapak njemačkoga posredovnog jezika, te zajamči, da se u to pitanje neće dirati; 4. ako se obeća i izjavi, da će se stati na put pokretu proti katoličkoj crkvi u českom krugoviru. Gleda jezikovnih osnova, kaže taj nije matik katolik, da će oni podupruti česke zahtjeve u koliko su pravedni, što će reći isto koliko i ništa, jer Niemu, pa bio on i katolik, jest svaki i najpravedniji zahtjev Slavena pretjeran i neizvediv.

Talijanski zastupnici južnoga Tirola, reč bi, da su se zastupili izkorisne pasivne politike, koju su tjerali tim, što nisu već dugo sudjelovali kod razprava u saboru Tirola. Ti zastupnici, da će još jednom pokušati da skloni središnju vlast, da zadovoljiti njihovim zahtjevom, a ne bude li im u tom zadovoljeno, da će stupiti u zemaljski sabor i tu zapoteti najostriju obstrukciju.

Srbija. U prvoj polovici mjeseca avgusta, da će kralj Aleksander zapustiti Biograd, te se podati u Karlove var i na liečenje. Tu da će ostati 4 čedna, a odatle će u Pariz na izložbu i da se okrijepljen podade u francuzkom, glavnom gradu političkomu djelovanju. Ministar predsjednik Gjorjević otišao je jerne na praznike i to preko Švicarske u Pariz. Razkralj Milan, da je odustao od svoje osnove podati se, naime službeno na izložbu u Pariz, jer je doznao, da tamo za onakove spletke ne more.

Rusija. Novine naklapaju još uvek o tome, što će biti naslednikom grofa Muravjeva. Jedini bi htjeli sadašnjega upravitelja ministarstva izvanjskih poslova grofa Lambdorsa, drugi hode diplomatu Izoljskoga, dočim že treći generalu Ignatijevu, poznatoga predsjednika slovenskoga dobrotvornoga društva u Petrogradu. Protiv ovog rade iz petnih žila Niemci i svi protivnici Slavenstva.

Njemački listovi pišu, da obstoji između Rusije i Njemačke tajni ugovori glede Kine.

Ruski oboruzava na vrat i na nos svoje čete, koje šalje bezodvlačno na kinezku granicu, gdje su Kinezi jurve predili u njezin posjed.

Kina. Zadnjih dana odahnuo je malko za naobrazen svjet, jer je poslo za rukom vlasti Sjedinjene Američke države doznati od njezina poslanika od Pekinga, da su još prosloga čedna u životu bili svi budući poslanici, osim njemačkoga, koji je zaglavio na početku pobune. Ja, radošna viest traje, da bojimo se kratko vremena, jer se

neprestanio glasa, da su budući poslanici u najvećoj pogibelji života, jer boxer i kineski vojnici navaljuju još uvijek na sin, glesko poslanstvo, gdje su ti poslanici sakupljeni.

Mjestne:

Slijedimo prilagati listu peščanske peleške, sa tečnjem znakom zaostale i tečnje predplate. Danasnjem broju prilazimo za Opatiju, Osor, Pazin, Poreč, Pulu i pod postu Pula spadajuće: Premantru, Altoru, Stinjan, Ližnjem, Lobošku, Sišan, Pomer, Vinkuram i Galežan. — Molimo dakkie predplatnike, da izvrše svoju dužnost.

Sastanak proti vinskog klauzuli. Istarske vinarske zadruge i Istarska posjeljnika u Puli, te Gospodarsko društvo u Pazinu, sezvali su za ovaj četvrtak o podne u Pazinu sastanak, na kog su pozvali sva gospodarska društva i zadruge ter občinska zastupštva hrvatsko-slovenskih občina Istre.

Na tom će se sastanku razpravljati o raznim gospodarskim pitanjima, i o nesretnoj vinskoj klauzuli. Bilo u dobar čas!

Otvoren je natječaj za mjesto Iječnika, kod kesteničke blagajne e. i. kr. mornarice. Plaća je 3000 kruna na godinu, a pauza za kočiju kruna 600. Molte se mogu poslati na k. u. k. „Marine Betriebs-Kranken-Cassa“ u Puli, do 5 sati po podne dne 5. augusta 1900. Neka se oglaši koji naš ličnik.

Pokrajinske:

Iz Voloskoga, ham pišu dne 21. t. m. Danas odušlovao je iz Voloskoga bivši c. kr. katarski kapetan, namjestnički savjetnik g. Alojzij Fabiani, te je pošao na svoje nova mjesto na namjestništvo u Trst.

U ovo desetak godina, što je u ovom kolaru bio katarski kapetanom, pokazao se bezbrojno puta očitim neprijateljem svega, što je slavensko. Da ne spominjem drugo, navesti ćemo: raspust občinskoga glavarstva u Podgradiću i komjemanja, koja su uslijed toga u toj občini nastala, onda izbor za V. kuriju obavljene 1897, napokon nemire i komešanja u občini kastavskoj i mošćenčkoj. Uslijed toga i kojetisa drugog, naš je narod još i danas osvijedočen, da bijaš spomenuti g. poslan u ovaj kotar, da uništi hrvatsku stranku u ovom kolaru. Da nije u ovom nastojanju uspio, zaslužno je našeg značajnog i poštengnog naroda u ovom kotaru, osobišto u Kastavčini. Značajno je, što je g. Fabiani bio intimni prijatelj s najljubim protivnici hrvatskoga naroda u Istri: s pok. Andreićem, lovrenškim Kukumom i zloglasnim Krstićem.

Radi svega toga neće sjegurno nikko zaplakati za njim, nego su svi veseli, što se neće ovamo više nikada povratiti u svojstvu e. kr. kot. kapetana.

Njegov nasljednik, g. dr. vitez Scarpa, već je preuzeuo ured. Od njega očekujemo, da će biti nepričaran, te da će dati od svojih podčinjenih vršiti zakon za svakoga jednako.

Opoznamo konačno, da bi bilo od priče nužde, da se uvede malo reda u ured. katarskoga glavarstva, da nebude u buduće uređovanje te oblasti, tako spor, ko što je do sada bilo tako, da češtokrat morava stranke mjesecu i mjesecu, kadkad i godine, tečati, rješenje najjednostavnijih podnesaka.

U Lindara prikazat će Svetišnjemu prvu nekravaju žrtvu mladomislak g. Josip Gortan. Nadobudnom mladom svećeniku žele kod ove prilike svi njegovi prijatelji svaku sreću, te može g. Boga, nek mu podijeli sve milosti, koje su mu potrebne u toli teškom ali užvišenom stalešu.

Pišu nam Iz Karnice dne 20. tek. Viest u broju 44. Sloga, da novi župan upravitelj Dimitar Čurković ne obdržava u crkvi one molitve, što ih je obdržavao kumanik Gut, nije tačna istina, jer se

svaku nedjelju na 4 sata posje podne moli u crkvi s ukom po običaju sv. krunice.

† Jovan Sundetić. U Kotoru preminuo je 19. t. m. nakon poduje bolesni poznati srpski pjesnik i bivši tajnik crnogorskoga kneza Nikole g. Jovan Sundetić. Pokušao je došao na glas svojim obširnim pjesničkim proizvodim, radi česa bivaše često odlikivan od kneza Nikole, od srpskoga kralja i od ruskoga cara. On je nastojao u prozi i u pjesmi ublažiti i ulisati hrvatsko-srpski spor, ali mu to nije poslo za rukom, kanu ni mnogim drugim prije u posljede njega. Boravio je i u Istri kao župnik perojski. Vjećni mu pokoj!

Srbski kralj Aleksandar zaručio se sa gospojom Dragicom Mošin, bivšom dvorskom gospojom kraljice Natelije.

Družtvene:

Podružnica „Družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru, u Baderni“, imati će „glavnu izvanrednu“ skupštinu, dana 29. jula u 5 sati posje podno, uz slijedeći:

Dnevni red:

1. Nagovor predsjednika;
2. Izvještaj dosadanje odbora;
3. Izbor novog odbora;
4. Mogući predlozi.

Preporuča se sv. Lovrečanom i sv. Ivancem, koji šalju svoju djecu u školu, da pohrle u taj dan u Badernu.

Plemenita braća u okolici znaju, koliko je zapušljene: djece u Istri naše narodnosti. Tko lubi svoje i svoju sirolinju, nek prouči članke u zadnjim brojevima „Naše Sloge“ pod naslovom: „Pučko školsko u Istri“, pa će vidjeti, koliko imade ledine i bareli na polju prosvjete; koliko li treba rada i sredstava. Da se pak pomognem tomu, treba da svatko pomaže po mogućnosti. „Glavnu Družbu“ preko podružnica, ili neposredno. Pomožimo si sami, pa će nam pomoći i Bog i sv. braća Ciril i Metod, jer je stvar za koju se borimo sveta. Do vidjenja u nedjelju!

Akad. ferijalne društva „Napred“ sazivlje svoju godišnju skupštinu u nedjelju dne 29. srpnja u Opatiju sa ovim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika;
2. Izvještaj odbora;
3. Predlog o zabavi;
4. Izbor novog odbora;
5. Eventualita.

Gospoda akademicičari i bogoslovi iz Iste i Trsla umoljavaju se, da što brojnije posjetite našu skupštinu.

Odbor.

Razni prinosi:

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ tekućom mjesecu aprila tek. god. 1900.

G. dr. P. Paulović, kr. javni bilježnik u Zemunu — prisposjele legal pred. Vilima Koračem.

Mužka podružnica u Baški el. —

Mužka podružnica u Kastvu sabranih: a) 25. marča prigodom skupštine gospod. za- druge u Kastvu . . . . .

4:00

b) 1. Rubešić u krči. Franu Ferlana po Franu Rubeši i Plovanju . . . . .

10:10

c) Zenska podružnica u Baški el. —

9:74

d) F. F. A. iz Osjeka svoj m. pri- nos za travanj . . . . .

2—

e) Julij Miran, uč. u sv. Mateju svoj m. prinos za travanj . . . . .

2—

f) Adm. „Hrv. Prava“, Zagreb, sa- branih u I. četvrti godine . . . . .

151:82

g) Pučka štedionica — dioničarsko društvo u Karlovcu, još lani votiranih, kao utemeljiti. (ča- lanarinu) svetu uz nar. kamate . . . . .

204:60

h) dr. Dinko Vitezić, predoje podarenim mjesto vjenčica na odar pok. popr. Franu Vito- ziću u ime svoje, te dr. Mata Vitezicu, nadinžinuira u Trstu i popr. Mata Grškovića u Trstu, po 5 K. avak., ukup. . . . .

15:—

i) Zenska podr. u Kastvu, član . . . . .

37:50

j) Štedionica Samobor daruje . . . . .

10:—

Podgradska posjeljnika in hra- dinilica daruje . . . . .

40—

G. dr. Šime Mazzura, odvjetnik Zagreb, na ime gdje. Marije Neureiterove iz Praga kao ujezin godišnji prinos . . . . .

100—

G. dr. Konrad Janežić, odvjetnik, Volosko, svoj drugi obrok kao član utemeljitelj . . . . .

100—

Muška podr. u Opatiji članarinе Uprava „Agramer Tagblatt“, Zagreb, pripošlje primljenih od: a) veselog društva kod Mandalice . . . . .

49—

b) g. Nikola Lupanić . . . . .

10—

c) g. dr. Oskara Kornitzer . . . . .

10—

Zenska podružnica u Poljanah, po svojoj blagajnici Mariji Mender članarinu od prošle godine u iznosu od . . . . .

23:10

a za tek. godinu . . . . .

86:90

G. Viktor Tomić, Volosko, da- ruje prvi primljeni komad od 5 kruna . . . . .

5—

G. dr. Milan Amruš po g. Gjuru Crnadak iznos čl. utemeljitelja . . . . .

200—

Podružnica Pazin, što članarinе, što darova . . . . .

193:24

G. Josip Širok iz Sv. Lovreča pazenatičkog pripošlje kr. 4, darovanih družbi od Ivana Starića pok. Ivana iz Medaka, za uvrijedu poštenja, nane- šenu njemu Široku, kao uvjet oprosta pred sudom u Poreču .

4—

G. Budislav, Poreč, Fuskulin, šalje svoj godišnji dar od 20 kr., te povije svoj prvi komad od 5 kruna . . . . .

25—

G. Fran Franković, c. kr. prof. u Kopru, šalje sabranih u ve- selom društvu u Dekanima na Uskrs . . . . .

17—

G. Gaude Sokolić, Nerezine, da- ruje svoj prvi novac od 5 kr. . . . .

5—

G. G. Šime Kr. Kozulić, Losinj Mali, pripošlje sabranih 11 prvih komada od 5 kruna a površ tog podarenih 3 kruna . . . . .

58—

G. Ivan Žiganto kapelan u Kastvu, izrađuje od prodanih glazbala propalog tamburaš- kog zbra „Vila“ u Gorici . . . . .

20—

Uprava „Naše Sloge“, Pulz, milodara na nju upravljenih . . . . .

199:14

Podružnica Spjeli članarinu . . . . .

158:48

G. Šime Kr. Kozulić, Losinj Mali, članarinu za g. 1899 . . . . .

63—

G. Milivoj Žombić župnik u Dragu, sabranih u prijateljskom Krugu, na prolazku jednog prijatelja u Beč . . . . .

4—

G. dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu sakupljenih:

a) u plečenitaskom kazinu . . . . .

b) darovao g. J. Milković trg. . . . .

6:67

c) darovao g. dr. Kos trg. . . . .

6:67

d) darovao g. dr. Magdić . . . . .

6:66

G. dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Voloskom svoj m. prinos

za travanj . . . . .

2—

G. Hrvoje Istranić, svoj m. pri- nos za travanj . . . . .

2—

G. dr. Andrija Stange i gelja Fanny daruju Družbi mjesto vjenčanja na grob pok. neča- kinje gdje. Žore Corazza . . . . .

20—

Volosko. Dr. Fabianić, blagajnik.

Gospodarske:

Pravo dijanje. Čitamo u jednom liečničkom listu: Malo je ljudi, koji diju ouako, kako bi moral, a to biva ponavljivo

kod onih, koji imaju takav posao da moraju dugo sjediti. Duboko dišanje daje pličan potrebit zrak, oklepjuje i prosiroje male stanicu, a naročito na gornjem dielu plića. Ako se zanemaruje ove stanice, onda one zakrpljavaju i postanu legom pogibeljnih bolesti. Osobe, koje veže posao, da sjede u sobi, te se drže prignilo, trebale bi, da od vremena do vremena usanu, povuku natrag ledja i što dublje udruži zrak i da zadrže da za koju sekundu, da im onda dopre što više zraka u pluća. Kad smo na prostom zraku, treba da što češće i dublje dišemo; a pri tomu ne valja zaboraviti, da se zrak dovodi kroz nos u pluća, da postana opornja proti raznim bolestim, već će bili koristna u obće po ljudsko zdravlje.

Češnjakov tek u vinu. Kadsto se dogodi, da vino ima tek po češnjaku; ili po griljim jajima, koji ga upravo odurnim čini. Čim se taj tek najmanje pokaže, absolutno je nužno, da se vino pretoci i valjano prozrači. Lako sumporenje pospijeuje nestajanje sumporo-kisika, od koga potječe onaj odurni tek. Preporuča se osim toga, da vino dodje u dodir sa svježim kvascem, da se uz primještu sladura izazove vrijeće. Za nekoliko sati umanjit će se onaj neugodni miris, a zatim se stavi u vino čisto oprani kvasac, koji do kraja upije u se sumporne tvari. Poslije jednoga takvoga pokusa izradili su iz vina kvasac i metnuli ga u vino posve dobra teka, a za nekoliko dana pokazalo se, da je to potonje zdravo vino počelo zauđarati po češnjaku.

S toga je nužno rabiti svjež kvasac i na to slijedeće filtriranje, kada se taj češnjakov tek u vinu već jako osjeća, inače bi bilo dovoljno liečenje, koje smo najprije narevali. Međutim svakako je bolje zapričeti ova bolest u vinu, nego li ju liečiti; s toga je uputno da se grožđje, koje je bakreno-vapnenom kašom ili inim kemikalijama onečišćeno, prije prešanja očistimo, ili da most filtriramo. G. L.

Ogojenju kamenica u Dalmaciji, čitamo u „Hrv. Trgovcu“: Duž ciele dalmatinske obale od Novigrada do Kotoru goje se u mnogih zatjevih kamenice (ostrije). Gojilja je većinom priuštiva, a sastoji u tom, da ribari pobacaju na plitku mjesla u more grane grmlja, na koje se kamenice ulivate i narastu. Iza dve, tri godine povuče se grmlju iz mora, pobetu se kamenice i prodaju. Neretvansko more, t. j. zaljev između kopna i poluotoka Pelješca odavno je poznato sa svoga bogatstva na kamenicama. Jedno od najvažnijih gojilišta nalazi se u Stonu. Stonske i Bistrinske su kamenice na glasu još od 14. stoljeća; dubrovačka je republika mnogo radila oko njihova gojenja. Dubrovačka vlastela gostili su kamenicama ludje velikase kao osobitim poslasticama. U novije vreme počelo se u Dalmaciji i na umjetni način gojiti kamenice, kojim se u obće veća pažnja posvećuje nego prije. U Sutvidu između Metkovića i Stona postoji prvo takovo gojilište; uredjeno je na posve moderni način, te razvaja kamenice po cijeloj monarkiji i inozemstvu, a broji se među najbolje, na Jadranском moru. Sutvidske su kamenice osobito tečne, jer u onom kraju ima više vrele željeza, koje se u vodi raztapa, i time nastenje pospijeuje, a kakvoču poboljšava. Kamenice su ne samo poslastice, nego i zdravo jelo, jer sadrže joda i drugih tvari, koje služe čovječjem tijelu. Još prije pol veka, prodavala se košarica sa 50 komada po 23 novčića, a sad im je cijena poskočila na 2–4 novčića, komad, ili 16–24 novčića, kg. na mjestu dobave. U zadnje dve godine prodalo se jo, iz stonskog zaljeva do 50.000 kilograma kamenica u vrijednosti od preko 10.000 for. Izvoz je u zadnje vreme bio slabiji, jer je u dolini Raka na Ricci tisuća, pa ili drže u luci, u kojoj je za vreme te bolesti more nečisto, te ne prija kamenici. Glavno stvarište dalmatinskih ostrija je hrvatska Rika, odakle se na sve strane izvozuju.

Da ti svetiški bolje gor! Kada puniš svetiški petroleumom, baci unutra malo soli i tada će ti plamen biti jači i bistriji.

Knjizvene:

„Vlenc“, najstariji hrvatski knjizveni list, presao je u vlasništvo „Matice Hrvatske“, te izlazi pod uređujućim dr. Arnolđa svaki tjedan. Preporučujemo ga rodoljubima da se predplatite.

„Zapisnik XIII.“ redovite glavne skupštine kočarske gospodarske zadruge u Bužetu.

„Poetijev Raškol“ ili „Kamen smrtni“, za prosti put sklio Gavrila Svetogorac. Dionička tiskara u Zagrebu. Cijena 50 lipa.

„Objavljenje“ i „Dante“, napisao dr. J. Carić. Zadar, tiskar „Nar. lista“. Cijena 1 K. Učenici dobivaju od spisatelja u Zadru, za počiće.

„Trgovačko obrtno društvo“ za Gorisko. Pravila, njegova potreba važnosti in delokrog.

„Zapuštena i zločinčaka mladež“, napisao dr. J. Šilović. Zagreb, Dionička tiskara. „Mjesecnik“ pravničkog društva u Zagrebu br. 6.

„Spomen-knjiga“ na proslavu 25. godišnjice hrv. pravničkoga društva u Zagrebu za godinu 1899–1900.

„Program“ c. kr. gimnazije u Puli.

„Zemljopis Hrvatske“. Pristup napisali Drag. Hirc i K. pl. Hranilović.

„Vestnik“ hrv. arheološkog društva za godinu 1899–1900.

„Čuvstva i poteći“, pjesme Nikole Ostojeća, iz popratno pismo dr. A. Tresića Pavlića. Tiskar i naklada N. Pissenbergera i J. Schindlmachera komanditnog društva D. Tužla 1900. Cijena 2 K.

Preporučamo ovaj svezak krasnili pjesama našeg Ostojeća našim esteteljima.

„Izvješće“ nautičke škole u Bakru i zbirku pjesama I. K. Ostojeća, Suzete i Osmesje.

Br. 499/K. S. V. Volosko, 18/7. 1900.

Oglas natječaja.

Razpisuje se natječaj na slijedeća učiteljska mjesto u ovome kotaru:

I. Mjesto učitelja III. reda na trovarazdredoj mješovitoj pučkoj učionici u Mateju.

II. Mjesto učiteljice III. reda na trovarazdredoj ženskoj pučkoj učionici u Kastvu.

III. Mjesto podučitelja na dvorazrednoj pučkoj učioni u Rukavcu.

Nastavni jezik pri svim gore navedenim učionicama jest hrvatski.

Beriva i učitelji skočeni u tim službeni ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888. zem. zak. br. 1 ex 1899.

Najtečateli podnijeti će pravilno obložene molbe propisanim putem u roku od četiri tjedna na ovo vieće.

C. kr. kot. školsko. vieće.

Predsjednik:

Scarpa.

POZIV!

Pošto se na glavnoj skupštini posojilnice i branilnice u Kopru, ukinjene zadruge, z. neponejennim poslovom, sazvanoj za 22. jula, t. g. nije sastao četvrti dio zadružara, kako to zahtijeva § 31. zadružnih pravila, obdržavat će se redovita glavna skupština u zadružnim prostorijama, ulica S. Biagio, br. 338, dne 12. augusta, t. g.

o 10. uri prije podne, sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo o djelovanju zadruge u godini 1899.

2. Izvješće nadzorstva o računima zadruge u godini 1899.

3. Izbor upravnoga odbora za godinu 1900.

4. Izbor nadzorstva za g. 1900.

5. Eventualni prijedlozi.

Opaska: Zaključci ovje glavne skupštine bit će pravovaljani uz bilo koji broj prisutnih zadružara.

Kopar, dne 23. jula 1900.

Odbor posojilnice i branilnice u Kopru.

Svieće od željenjeg voska

sa jamčevinom od K. 2000

preporučam č. svetinje, trivenim upravom i slavnom općinstvu u cijenu: K. 490

Voska svete i duplje I. (antropijski sastav) po K. 490

Svieće i duplje II. (talijanski sastav) 3–

Svieće i duplje III. (granični sastav) 2–

Tamjan, lacrima I. 2–

granični sastav 1–20

Površina platno za oltare 2–

Stjeni i stakla za vječno svjetlo po običnoj cijeni.

Narudžbe u vrijednosti od 20. K. napred, po slijem franku. — Pri točnoj upisi dajem popust od 3%.

Se odlicna storovanja

J. KOPAĆ,

Ulica sv. Antuna 7. Gorica.

Oglas jeftimbe!

Daje se na obće znanje, da će se u četvrtak dan 26. jula 1900. u 10 sati prije podne, u kući podpisana glavara u Boljuničkom polju selo Mandići, kbr. 137, obdržavati:

Javna jeftimba za gradnju crkvenog toraja (zvezika) kraj župe crkve u Vratnici.

Svekolike radnje proračunane su na K. 4439-44.

Dostalac imati će da položi u ovu občinsku blagajnu deset postočnju jamčevinu (vadium) čitave proračunate svete.

Ostali uvjeti jeftimbe, kao što i gradjevni načrti i troškovnik, razvidni su svakomu u ovomu občinskom uredu za vrijeme uredovnih sati.

Občinsko glavarstvo

(M. P.) glavar: Buretic.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmphotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežnicu struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svih tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisačeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinali.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmova na društva u obće preškrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preškrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi jaj stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanju potrebno; bilježuje takodjer knjige itd.